

CD RELIGIEUS

Russische pelgrim
Zusters uit Minsk

Meer dan in het Westen stromen er in het Oosten nog levenssappen door de aderen van de kerkgemeenschap. Wonderbaarlijk, want grote luxe is er – behalve de liturgie – in die orthodoxe kloosters niet te vinden. Novicen en novices omarmen het kloosterleven in godvergeten afgelegen streken, op eilanden in de Botnische Golf en onbekende dorpen in Wit-Rusland. Daarvandaan komt deze cd met gezangen voor Russische pelgrims.

Zusters van een vrij nieuw klooster, gebouwd in 1999 in de buitenwijken van Minsk, zongen deze cd in. Het is een gemeenschap die sociaal werk combineert met een diepe spiritualiteit. Zo werken de zusters in psychiatrische hospitaal, runnen ze in een tuberculosedispensarium en zorgen ze voor kinderen met een handicap. Ze beheren ook een domein waar verslaafden, oud-gevangenen en daklozen een onderkomen en werk vinden.

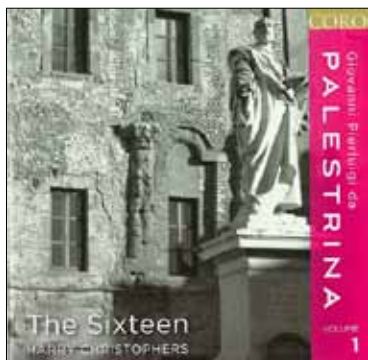
Contemplatie en apostolaat combineren ze naar het voorbeeld van hun patrones, de heilige Elisabeth. Deze groothertogin Elisa-

beth Romanova (1864-1918) was een kleindochter van de Britse koningin Victoria. Haar man, groot-hertog Sergej, een neef van de later tsaar Nicolaas II, verloor in 1905 het leven bij een bomaanslag in Moskou. Vorstin Elisabeth trok zich daarop terug uit de wereld en stichtte in haar eigen huis een zuster-gemeenschap die zich inzette voor armen en zieken. Wat evenwel niet mocht baten ten tijde van de Oktoberrevolutie. Op Beloken Pasen 1918 werd ze gearresteerd en gevangenzet bij de overige Romanovs. Enkele maanden later werd ze in het holst van de nacht in een verlaten mijnschacht gooid, waar zij stierf.

De jonge monialen uit Minsk brengen een heel programma met frisse orthodoxe gezangen in het Russisch. Gelukkig is het tekstboekje in het Frans opgesteld, zodat men zich een idee kan vormen van de inhoud van deze liederen. Ze worden inderdaad pittig gebracht en dat heeft wellicht veel te maken met het feit dat een schijnbaar bekende koor-dirigente intrad in dat klooster. Het tekstboekje claimt trots dat dit koor een wedergeboorte van de orthodoxe koorzang inluit. Voor een westers luisteraar valt dat amper te beoordelen, maar het lijkt inderdaad vlot en fris gebracht, zodat je je af en toe in Taizé waant. (JC)

Les chants du pèlerin russe, door de zusters van het Sint-Elisabethklooster in Minsk, JADE (distributie codex), 699 728-2, 22,25 euro.

CD KLASSIEK

Mis voor paus Marcel
Giovanni Palestrina

Een 'vrome' legende vertelt dat Carolus Borromeus, de grote bisschop van Milaan en boegbeeld van de Contrareformatie, Giovanni Palestrina (1526-1594) verzocht een mis te componeren die volstrekt beantwoordde aan de nieuwe voorschriften van het Concilie van Trente. Dat werd dan de *Mis van paus Marcellus*, die zo innig en diep religieus klinkt, dat de kardinalen besloten dat „zulke polyfonie” wel door de beugel kon. Meteen was Palestrina gebombardeerd tot 'redder van de kerkmuziek'.

Feit is en blijft dat zijn muziek tegelijk knap opgebouwd en uiterst

begrijpelijk is evenals onmiskenbaar religieus klinkt. Wie daarvan nog niet overtuigd zou zijn, moet maar eens deze twee cd's met elkaar vergelijken. De *Missa papae Marcelli* wordt door het gemengde Ensemble Officium uit Tübingen gebracht met een vanzelfsprekende, goed geoliede *Gründlichkeit* in de beste Duitse traditie. Maar de vertolking die The Sixteen laat horen van de *Missa Assumpta est Maria* en andere geestelijke gezangen verwijst onmiskenbaar naar de grote traditie van de Britse kathedraalkoren. Beide opnamen zijn uitmuntend, al hoor je heel sterk de Engelse koortraditie klinken. (JC)

Giovanni Pierluigi da Palestrina, *Missa Papae Marcelli* & motetten voor het feest van Hemelvaart, door Ensemble Officium onder leiding van Wilfried Rombach, 1 superaudiocd, Christophorus (distributie Codaex), CHR 77313, 22,25 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Fundamenten
Flamenpolitik
Bruno Yammine

Tijdens de Eerste Wereldoorlog probeerde de Duitse bezetter de Vlamingen los te weken van België en aldus de Belgische staat te ontwrichten. Dat plan werd *Flamenpolitik* gedoopt. De Leuvense hoogleraar Lode Wils beschreef het mechanisme al in de jaren 1970. Het gevolg van de *Flamenpolitik* was dat de Vlaamse beweging na 1918 anti-Belgische tendensen vertoonde. Andere, Vlaamsgezinde historici stelden steeds dat de *Flamenpolitik* een im-

provisatie van de Duitsers was, die in de loop van de oorlog ontstond. Historicus Bruno Yammine, actief in de pro-Belgische beweging B-Plus, toont op basis van bronnenonderzoek aan dat de Duitsers reeds in de negentiende eeuw een politiek voerden om de Franse invloed in België te temperen en Nederland onder Duitse invloed te brengen. Er was sprake van een Alduitse beweging, die via boeken en tijdschriften het idee van één grote Germaanse ruimte verspreidde.

Reeds in augustus 1914, toen het Belgisch leger nog niet achter de IJzer was teruggedrongen, had de Duitse regering zich tot doel gesteld België politiek te vernietigen. Het klopt dat Berlijn voorheen geen oog had voor de Vlaamse beweging, maar er was volgens Yammine geen enkel idee in de *Flamenpolitik* dat niet twee decennia eerder reeds door Duitse nationalisten was geformuleerd. Het Duits-Vlaamse blad *Germania* had al vóór 1900 driftig gepleit voor een Vlaamse universiteit en voor de Kempische steenkoolmijnen in Vlaamse handen.

En al was de Vlaamse beweging vóór 1900 vooral een taal- en cul-

tuurbeweging, de splitsing van België was toen reeds door de Alduitse nationalisten verkondigd. Geen makkelijke, maar wel boeiende historische lectuur. (EDS)

Bruno Yammine, *Drang nach Westen. De fundamenten van de Duitse Flamenpolitik (1870-1914)*, Davidsfonds, Leuven, 2012, 422 blz., ISBN 978 905 8268 044.

BOEK TUIN/KEUKEN

Met mest en vork
Alma Huisken

Is dit nu een kookboek of een handleiding voor tuiniers? De Nederlandse culinair journaliste

Alma Huisken verkaste naar het noorden van Friesland, waar ze momenteel een proeftuin bewerkt en uitbaat. Huisken houdt een seizoensboek bij, waarin ze vertelt over de ontwikkelingen in de tuin en wat er in elke maand te doen valt. Over veel gewassen krijgen we een pak praktische tips mee, maar ook de ervaren hobbytuinder vindt hier een schat aan frisse ideeën.

De nadruk ligt op de moestuin. Daarnaast geeft Alma Huisken de lezer 125 beproefde en erg maakbare seizoensrecepten mee, waarvan vele vegetarisch. Het boek is dik, erg dik: meer dan 600 bladzijden! Maar dat komt, meent de auteur, omdat er zoveel gebeurt als je leeft op het ritme van het groen

en de seizoenen. Met prachtige foto's van Doortje Stellwagen. (EDS)

Alma Huisken & Doortje Stellwagen, *Met mest en vork*, Lemniscaat, Rotterdam, 2012, 620 blz., 39,50 euro, ISBN 978 90 4770 447 8.

BOEK POËZIE

Poëziekritieken
Paul Vanderghote

De geloofsbeweging voor 55+ Adem-tocht nam het initiatief voor een publicatie met poëziekritieken van wijlen Paul Vanderghote. Jarenlang publiceerde deze jezuïet zijn commentaren bij gedichten van voornamelijk twintigste-eeuwse dichters van bij ons in het tijdschrift van Adem-tocht, tot 2009 *Gulden parel* genoemd. Het waren Piet Thomas en Lucien Declerck die voor de selectie van de gedichten en commentaren instonden voor het boek *Gensters in het licht*. In het totaal gaat het om niet minder dan negentig gedichten met hun commentaren. Aan bod komen onder meer Guido

Gezelle, Huub Oosterhuis en Ida Gerhardt.

Piet Thomas schrijft in zijn voorwoord: „De commentaren munten uit door de combinatie van aandachtige waarneming en reflectieve inschatting van de rijkdom van de besproken teksten. Hij heeft een uitgesproken voorkeur voor gedichten met een religieuze oriëntatie, al bevatten vele gedichten die hij onderzoekt, soms enkel een seculiere wijsheid. Maar zijn manier van lezen zelf is religieus gericht.”

De gedichten in *Gensters in het licht* sluiten meestal aan bij grote thema's als liefde, eenzaamheid en verbondenheid, lijden en dood, hoop en wanhoop, vreugde en verdriet. Aanvankelijk werd het boek opgevat als een Liber amicorum, dat nog net op tijd klaar was om aan Vanderghote zelf te bezorgen. De frisse publicatie van Halewijn kwam daarvoor te laat, maar niet voor alle lezers met een hart voor mediterende poëzie.

Adem-tocht is een geloofsbeweging die het licht zag in Frankrijk in 1962 en bij ons in 1975. Ze wordt door leken gedragen en ondersteund door priesters die de groepen begeleiden. Maandelijks komen lokale afdelingen telkens met een twintigtal leden samen om uit te wisselen over geloofs-

thema's met een haakje naar de actualiteit. Meer informatie is te vinden op www.bloggen.be/adem_tocht. (LW)

Piet Thomas & Lucien Declerck (redactie), *Gensters in het licht. Tachtig gedichten uit de Lage Landen belicht door Paul Vanderghote*, Halewijn, Antwerpen, 2012, 176 blz., 17,50 euro, ISBN 978 90 8528 235 8.